

---

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту  
(повна назва кафедри)

**Допущено до захисту**

**Завідувач кафедри** \_\_\_\_\_  
(підпис)

Лоханова Н.О.  
(прізвище та ініціали)

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2018 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності облік і аудит

за темою:

«Облік та контроль розрахунків з оплати праці: організаційно –методичні  
аспекти та напрями удосконалення  
(на прикладі ТОВ «КОЛОС»)»

**Виконавець:**

студентка ОЕФ групи 41

Розум Аліна Олегівна  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Науковий керівник:**

старший викладач  
(науковий ступінь, вчене звання)

Зварич Любов Володимирівна  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Одеса 2018**

## ЗМІСТ

|                                                                                                                  | Стор. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <b>ВСТУП.....</b>                                                                                                | 3     |
| <b>РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З<br/>ОПЛАТИ ПРАЦІ .....</b>                                    | 6     |
| 1.1. Економічна сутність та основні класифікаційні характеристики<br>заробітної плати .....                      | 6     |
| 1.2. Нормативно-правове регулювання обліку оплати праці.....                                                     | 12    |
| 1.3. Сучасний стан системи обліку заробітної плати.....                                                          | 17    |
| <b>РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ОБЛІКУ ТА<br/>АНАЛІЗУ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ<br/>«КОЛОС» .....</b> | 26    |
| 2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства .....                                                       | 26    |
| 2.2. Облік розрахунків з оплати праці та відрахувань на<br>обов'язкове страхування у ТОВ «Колос».....            | 29    |
| 2.3. Аналіз розрахунків з оплати праці та відрахувань на<br>обов'язкове страхування.....                         | 40    |
| <b>РОЗДІЛ 3 КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ.....</b>                                                         | 49    |
| 3.1. Мета, завдання та джерела контролю розрахунків з оплати<br>праці.....                                       | 49    |
| 3.2. Організація внутрішнього контролю розрахунків з оплати<br>праці на досліджуваному підприємстві.....         | 55    |
| 3.3. Можливі напрямки вдосконалення обліку та контролю<br>розрахунків з оплати праці .....                       | 62    |
| <b>ВИСНОВКИ.....</b>                                                                                             | 67    |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....</b>                                                                          | 70    |
| <b>ДОДАТКИ .....</b>                                                                                             | 74    |

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Праця робітників є необхідною складовою ланкою процесу виробництва, споживання та розподілу створеного продукту. Участь працюючих в частці знов створеного матеріального та духовного блага виражається у вигляді заробітної плати, яка повинна відповідати кількості та якості затраченої ними праці.

Заробітна плата – основне джерело доходу робітників і службовців, з її допомогою здійснюється контроль за мірою праці і споживання, вона використовується як найважливіший економічний важіль управління економікою, а також є одним з найважливіших засобів підвищення зацікавленості працюючих у результатах своєї праці, її продуктивності, збільшення обсягів виробленої продукції, поліпшення її якості та асортименту.

Підприємство самостійно, але відповідно до законодавства, установлює штатний розклад, форми і системи оплати праці, преміювання. Облік заробітної плати - одна з найважливіших і складних ділянок роботи, яка займає одне з центральних місць у всій системі обліку на підприємстві.

Заробітна плата є основним джерелом прибутків робітників підприємства. Трудові прибутки робітника визначаються його особистим трудовим внеском з урахуванням кінцевих результатів діяльності підприємства. Вони регулюються податками і максимальними розмірами не обмежуються. Мінімальний розмір оплати встановлюється законодавством. Ріст заробітної плати говорить про підвищення добробуту населення та рівень життя в країні в цілому. Але на жаль на сьогоднішній день в країні низький рівень життя та заробітної плати.

Багатьох економістів турбують проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці. Даній тематиці присвятили свої наукові праці такі відомі вчені, як Ф. Ф. Бутинець., С. Ф. Голов, З. В. Гуцайлюк,

Р. Дамарі, О. Д. Заруба, В. П. Завгородній, В. В. Ковальов, В. Г. Костюченко, С. І. Маслов, Є. В. Петрик, Г. В. Савицька, В. В. Сопко, Я. В. Соколов. Однак, питання обліку розрахунків з оплати праці не втрачають своєї актуальності й потребують подальшого дослідження. Саме це і обумовлює актуальність вибраної теми випускної роботи.

**Мета і завдання дослідження.** Метою даної випускної роботи є виявлення шляхів удосконалення системи обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці та відрахувань з неї на основі проведеного контролю, аналізу сучасного стану розрахунків у Товаристві з обмеженою відповідальністю «Колос» (далі - ТОВ «Колос»).

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

- обґрунтувати актуальності теми дослідження;
- вивчити теоретичні основи обліку та аналізу розрахунків по оплаті праці;
- вивчити нормативно-законодавчі акти;
- вивчити та проаналізувати наукову літературу з даної теми;
- здобути практичний досвід обліку та аналізу розрахунків по оплаті праці;
- провести порівняння практики обліку розрахунків по оплаті праці у ТОВ «Колос» з вимогами національного законодавства;
- провести аналіз організації обліку розрахунків по оплаті праці;
- узагальнити результати дослідження;
- обґрунтувати пропозицій та зробити конкретні висновки щодо поліпшення обліку трудових ресурсів, впровадження яких на досліджуваному підприємстві забезпечить дотримання методики обліку, внутрішнього контролю і аналізу у відповідності з вимогами чинного законодавства України.

**Об'єкт і предмет дослідження.** Об'єктом дослідження є господарська діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Колос» в частині операцій, які пов'язані з розрахунками з оплати праці.

Предметом дослідження є теоретико- організаційні основи, методика та практика бухгалтерського обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці на обраному підприємстві.

**Методи дослідження.** Теоретичною і методологічною основами дослідження є діалектичний метод пізнання, відповідно до якого вивчено стан оплати праці, чинну законодавчо – нормативну базу, методики обліку і контролю розрахунків з оплати праці. У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання як: порівняння, аналіз та синтез, історичний і логічний підхід (при дослідженні сутності оплати праці та розрахунків, пов'язаних з нею, структури заробітної плати та фонду оплати праці, механізму організації оплати праці, основних елементів бухгалтерського обліку та контролю розрахунків з оплати праці), узагальнення, а також спеціальні методи економічного аналізу (при дослідженні фінансового стану підприємства).

**Інформаційна база дослідження.** Інформаційною базою дослідження стали законодавчі й нормативні документи з питань бухгалтерського обліку, аналізу та контролю розрахунків з оплати праці, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з цих питань, періодичні видання з питань економіки, бухгалтерського обліку й контролю, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів. Також була використана фінансова звітність та документи первинного, аналітичного та синтетичного обліку Товариства з обмеженою відповідальністю «Колос».

**Публікація та апробація результатів дослідження.** Результати дослідження впроваджено в господарську практику ТОВ «Колос». За матеріалами дослідження підготовлено до публікації тези: «Методика аналізу формування і використання фонду оплати праці».

## ВИСНОВКИ

На підставі вивченої діючої практики обліку оплати праці на ТОВ «Колос» можна зробити висновок, що облік оплати праці є досить трудомістким, відповідальним і необхідним на будь – якому підприємстві.

Відповідно до штатного розкладу, твердих окладів та тарифів проводиться облік і нарахування заробітної плати працівникам підприємства. Умови оплати праці зафіксовані в Колективному договорі та Положенні про оплату праці і повідомляються працівникові під час вступу на роботу.

Оплата праці на досліджуваному підприємстві здійснюється за тарифними ставками та посадовими окладами.

Підставою для нарахування основної заробітної плати є таблиць обліку використання робочого часу, в ньому відображається 8 годинний робочий день, а також рапорти, накази, звіти.

Аналітичний облік розрахунків по оплаті праці ведеться автоматизованим способом в особистих рахунках. На підприємстві проводяться доплати робітникам у вигляді матеріальної допомоги на оздоровлення, за вислуги років та інші.

На ТОВ «Колос» оплата відпусток проводиться відповідно до діючого законодавства та укладеного Колективного договору.

На вивченому підприємстві всі працівники отримують заробітну плату через касу два рази на місяць.

Узагальнюючим етапом в написанні дипломної роботи було виявлення проблем на підприємстві та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Виявлені недоліки системи бухгалтерського обліку

- синтетичний облік розрахунків за заробітною платою ведеться на рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці» використовуючи тільки два

субрахунки - 661 «Нарахована заробітна плата» та 662 «Депонована заробітна плата»;

- відсутність на підприємстві формування забезпечення майбутніх витрат для оплати відпусток працівникам;

- відсутність графіку документообігу.

Були запропоновані рекомендації щодо удосконалення системи бухгалтерського обліку та контролю операцій із заробітною платою:

- відкрити до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» субрахунок 663 «Розрахунки за іншими виплатами»;

- розробити графіку документообігу;

- створити забезпечення майбутніх витрат для оплати відпусток працівникам;

- організувати на підприємстві ефективну службу (підрозділ) внутрішнього контролю.

Відкриття 663 рахунку на підприємстві дозволить підприємству вести облік розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці в аналітиці видів нарахувань, зокрема таких, як, допомога по тимчасовій непрацездатності, допомога при народженні дитини, допомога на поховання, матеріальна допомога, одноразова допомога працівникам, які виходять на пенсію та сума вихідної допомоги при припиненні трудового договору.

Створення резерву оплати відпусток надасть підприємству можливість постійно підтримувати величину фактичної собівартості послуг на плановому рівні, уникати її стрімких коливань та рівномірно розподіляти витрати на оплату відпусток протягом звітного року, що в свою чергу стабілізує стан підприємства в цілому.

Запропонований графік документообігу сприятиме покращенню усієї роботи бухгалтерії, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня автоматизації облікових робіт. Правильне і своєчасне складання первинних документів, додержання порядку їх перевірки та своєчасне подання до архіву дозволять систематизувати і упорядкувати

первинні документи та облікові регістри і тим самим полегшити і зробити більш організованою і зрозумілою систему обліку у ТОВ «Колос».

Створення системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві дозволить оцінити, аналізувати та контролювати всю діяльність підприємства. Слід зазначити, що в роботі внутрішніх контролерів необхідним є аналіз діяльності управлінського персоналу підрозділів для надання висновку Власникам товариства відносно того наскільки рішення управлінського персоналу позитивно впливають на діяльність підприємства.

Служба внутрішнього контролю у ТОВ «Колос» обов'язково має бути незалежним окремим підрозділом у структурі підприємства. Оскільки рівень організації незалежності служби внутрішнього контролю безпосередньо впливає на об'єктивність внутрішніх контролерів.

Створення служби внутрішнього контролю з утворенням штатного персоналу дозволить підвищити інформаційний потенціал, забезпечить знання всіх тонкощів в діяльності підприємства .

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс законівпропрацю (зі змінами та доповненнями) від 24.12.1999 р. №1356-XIV / [Електроннийресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
2. Про затвердження інструкції зі статистики заробітної плати: наказ ДержкомстатуУкраїни від 13 січн. 2004 р. № 5. – (норм. документДержкомстатуУкраїни. Наказ) / [Електроннийресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>. - Назва з екрану
3. ЗаконуУкраїни «Прооплатупраці» від 24.03.1995 №108/95-ВР [Електроннийресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерськогообліку 26 «Виплати працівникам». ЗатвердженоНаказомМіністерствафінансівУкраїни №601 від 28 жовтня 2003р.
5. Остапюк М.Л., Даньків Й.Я., Лучко М.Р. Теоріябухгалтерськогообліку (історичнітаметодологічніаспекти): Монографія. - Ужгород: Уж ДУ, 2013. - 148 с.
6. Сук Л. К., Сук П. Л. Бухгалтерськийоблік: Навч. посіб.. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2010. - 507с.
7. Кубіцька М. Р. Сутністьоплати праці як економічної категорії [Електроннийресурс]. - Режим доступу: <http://intkonf.org/kubitskam-r-sutnist-oplati-pratsi-yak-ekonomichnoyi-kategoriyi>
8. Положення (стандарт) бухгалтерськогообліку 26 «Виплати працівникам». ЗатвердженоНаказомМіністерствафінансівУкраїни №601 від 28 жовтня 2003р.
9. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерськогообліку: Навч. посіб. / За ред. М.В. Кужельного. - К.: АСК, 2011. - 272 с.
10. Голов С.Ф. Управлінськийоблік: Підручник. - К.: Лібра,2008.
11. Лишиленко, О.В. Бухгалтерськийфінансовийоблік: Підручник /О.В.

12. Закон України «Проосновні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.93 № 29399-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.

13. Бухгалтерський облік в Україні : Навч. посібник / За ред. Р.Л. Хом'як . - 2-ге вид., доп. і перероб. - Львів: «Інтелект -Захід» , 2003. - 820 с.

14. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник / М.С. Пушкар . - Тернопіль: Карт-бланш , 2002. - 628 с.

15. Законом України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" від 07.12.2017 р. N 2246-VIII.

16. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

17. Гончарук Я.А. Аудит: Навч. посібник. / Гончарук Я.А., Рудницький В.С. – Львів. Світ, 2012. – 296 с.

18. Закон України “Про податок з доходів фізичних осіб” від 22.05.2003 № 889-IV.

19. Загальна економічна теорія (політична економія). Підручник : У 2-х частинах / Буян І.В., Гуменюк П.Д., Березюк Р.М. та ін. – Тернопіль: —ЛІДЕР, 2001. – Т. 1. – 2015. – 251 с.

20. Кім Г.С. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навч. посіб. / Г.С. Кім, В.В. Сопко, Ю.Г. Кім; 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр навчальної літератури, 2009. - 480 с

21. Косміна Р. Бухгалтерський облік: Навч. посіб./ Римма Косміна,. - К.: Вицашк., 2013. – 173 с.

22. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. - К.: Лібра, 2008.

23. Горицька Н. Виплата заробітної плати: строки і відповідальність / Н. Горицька // Заробітна плата. – 2011. – № 3. – С. 18–24.

24. Соломченко // Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. – 2011. – № 1. – С. 46–50.
25. Островерха Р.Е. Організація обліку : навч. посіб. / Р.Е. Островерха. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 568 с.
26. Л.С. Шляхи вдосконалення обліку оплати праці / Л.С. Герасимчук, О.В. Кантаєва // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2012. – №12. – С. 186-194.
27. Малевич Е. Заработная плата в условиях рыночной экономики. / Е. Малевич // Вопросы экономики. – 2010 - № 9. - с. 32-36
28. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами. Підручник.- К.: Алберта, 2013 - 154 с
29. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. / Чацкіс Ю. Д., Гейер Е. С., Наумчук О. А., Власова І. О. - Київ : Центр учб. літ., 2011. - 564 с.
30. Петенко І.В. Удосконалення системи оплати праці / І.В. Петенко, А.В. Петенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – № 1(9). – 2013. – С. 84–86.
31. М.И. Бакинова Экономический анализ: ситуации, примеры, задачи, выбор оптимальных решений, финансовое прогнозирование: учеб. пособие / под ред. М.И. Бакинова, А.Д. Шеремета. - М.: Финансы и статистика, 2000. – 656 с.
32. Потриваєва Н.В. Стан та перспектива обліку розрахунків з оплати праці: теоретичний аспект / Н.В. Потриваєва, І.В. Савченко // 110 Економічний форум. – 2014. – № 1. – С. 93-98
33. В. М. Івахненко Курс економічного аналізу: навч. посібник/ В. М. Івахненко. – К.: Знання-Прес, 2000. – 208 с.
34. Є.П. Качан Управління трудовими ресурсами / Є.П. Качан. - К. : Вища школа, 2005р. – 358с.
35. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. - Київ : Центр учб. літ., 2013. - 688 с.

36. Самарский А.А. Математическое моделирование. Идеи. Методы. Примеры. / А.А. Самарский, А.П. Михайлов. – М. : ФИЗМАТЛИТ, 2015. – 320 с.
37. Сараєва Г., Власенко Л. 1С:Бухгалтерія 8.2: доступно для бухгалтера. – Х.: Фактор, 2013. – 528 с.
38. Скрипник А. В. Державне регулювання трансформаційної економіки (аспект моделювання) : монографія / А.В. Скрипник – Ірпінь, Академія державної податкової служби України, 2012. – 312 с
39. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібн. / В. В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2011. – 526 с
40. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. Я. Микитюк та ін. – 2-ге вид., доповн. і переробл. - Київ: Кондор, 2013. - 551 с.
41. Харломова О. Трансформація фінансової звітності в формат МСФО // Енциклопедія бухгалтера та економіста. – 2012. – № 42. – 152 с.
42. Чабанова Н.В, Василенко Ю.А. Бухгалтерський, фінансовий облік. К.: „Академія», 2014 – 456 с.